

Révész György: Gyermekvasút – egy pedagógiai sikertörténet¹

A 2019-es tél végén egykori és mai gyermekvasutasok – 85 évesek és 16 esztendősek – gyűltek össze mintegy százan a MÁV Baross Gábor Oktatási Központjában, a MÁV Zrt. Széchenyi-hegyi Úttörővasút/ Gyermekvasút 70. születésnapja alkalmából szervezett „Hegyek-völgyek között” elnevezésű szakmai konferencián. A meghívóban többek közt ez állt:

70 évvel ezelőtt kezdte meg az Úttörővasút működését, amit rengeteg adat ír le. De vannak hatások, amikről nem szólnak adatok, amik valójában nincsenek is definiálva. A legfontosabb, hogy milyen és mennyire tartós hatást tettek a gyerekekre, illetve az ifjvezető fiatalokra a vasutas évek?

Dorozsmai Éva, a MÁV Zrt. humánpolitikai vezérigazgató-helyettese köszöntője után *Keresztes Péter*, a MÁV-HÉV Zrt. vezérigazgatója – maga is egykori gyermekvasutas – előadásának alaphangulatát egy negyedszázaddal ezelőtti fénykép adta meg, amelyen az előadó éppen első alkalommal meneszt vonatot. Keresztes Péter hangsúlyozta: a gyermekvasút üzenete politikai meggyőződéstől független; nem az a fontos, hogy úttörővasút vagy *gyermekvasút*, a fő a közösség és a szakmaiság. Majd hozzátette: Büszke arra, hogy ennek a közösségnek a tagja.

Trencsényi László, a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke *Munkaiskola-eszmények és a gyerekek vasútja* c. előadásában a valódi értéket teremtő-mentő munkának a nevelésben betöltött szerepét vázolta fel Freinet-től az építőtáborokig – és ebben az összefüggésben vizsgálta a gyermekvasút máig sikeres nevelési stratégiáját.

A konferencia középpontjában a négy hivatás (szakmai világok, az iskolák világa, a civil világ, a szülőség) köré szervezett szekciókban volt vasutasok – mára jeles szakemberek – elbeszélései álltak, akik azt mondták el, hogyan látják a vasutasévek saját életükre tett hatásait hivatásuk tükrében. A szülői, nagyszülői szerepben megszólalók mellett iskolaigazgatók, intézményvezetők, tanárok meséltek; *Hajnissné Anda Éva* tankerületi igazgató, *Tomcsányi Péter* tanügyigazgatási szakértő, korábban gimnáziumi igazgató, *Turnerné Gadó Ágnes* intézményvezető, minőségfejlesztő tanár, szakértő, *Tóbiás László* egyetemi oktató, illetve civil közösségekben szerepet vállalt közéleti szereplők, köztük *Gruber Andrea* szervezeti vezető, élménypedagógus, *Mihályi László* egyetemi oktató, úttörő múltú ifjúsági szervezet vezetője, *Petőné Vizi Valéria* szociálpolitikus, közösségi és civil fejlesztő, polgármester, és a nyilvánosságban is ismert kiváló szakemberek, pl. *Boráros András* vállalatigazgató, *Kassai Tamás* gyermektraumatológus osztályvezető főorvos, *Szentirmai Judit* nonprofit szervezeti vezető, (volt) közigazgatási vezető, *Horváth Réka* értékesítési és marketing szakember, civil szervezetek tagja.

¹ A cikk egy korábbi változata 2019 áprilisában szerepelt a Múltunk Öröksége Alapítvány tagsági *Tájékoztatójában*.

Az egyes szekciókban elhangzottakat hosszú „tanulmánylisták” foglalták össze, melyeket a résztvevők 3–6 fős csoportokban fogalmaztak meg és írtak le. E tanulmányok közül egyet-egyét – önálló mondatként fogalmazva – az alábbiakban emelünk ki.

- A vasutas élmények és tapasztalatok elősegítik a családokban az elfogadóbb, nyitottabb, szabadabb nevelési környezet kialakítását.
- A pedagógusokká lett egykori vasutasok tapasztalatai a saját szakmájuk terepén hozzájárultak a projektekben való gondolkodáshoz, a többféle kultúrából érkezett gyermekek nevelésének összehangolásához.
- A civil világban rendkívül fontos, hogy a vasutas múlttal rendelkezőknek vérükben van az önkéntesség, a segítőkészség.
- A szakmák világában a vasutas múlt elősegíti a csapatmunkát, és fontos szempontként fogalmazódik meg, hogy amit csinálunk, az a gyereknek legyen jó.

A konferencia záró előadásában Csóti Henriett tanulószervező, nonformális oktatási tréner *Kinek mi kerül(het) a kofferébe a Gyermekvasúton eltöltött évek alatt? – A Gyermekvasút pedagógiai határendszere* c. előadásában kiemelte, hogy az úttörővasút / gyermekvasút alapdokumentumaiban megfogalmazott nevelési célok és az egykori vasutasok személyes tapasztalatai gyakorlatilag teljes mértékben megfeleltek egymásnak. Ez pedig a gyermekvasút pedagógiai hatékonyságát bizonyítja. Előadása második részében a 21. században a gyermekvasút előtt álló pedagógiai kihívásokkal

foglalkozott, különös tekintettel a minden gyermeket egyaránt megillető jogokra és a vasúti szolgálat normáinak nem, vagy igen nagy erőfeszítésekkel megvalósítható szociális vagy fizikai-mentális „akadálymentesítésére”.

A konferencia sikere meghatározó mértékben a szervezőknek és segítőknek, a fáradhatatlan Csóti Henriettnek és Tóbiás Lászlónak, valamint a lelkesen és pontosan közreműködő mai vasutas ifjúnak köszönhető (s persze az anyagi-technikai háttérrel biztosító, a konferencia szakmai-társadalmi jelentőségét empátiával fogadó MÁV-nak).

Olyan közösség mutatta fel magát ezen a napon, amelynek tagjai valóban félszavakból is megértik egymást, akiknek a közösséghez tartozását nem koptatják az évek, sőt, az évtizedek és a távolság sem. Itt egy olyan pedagógiai sikertörténetről van szó, amelynek alakítói évtizedeken keresztül pedagógiai diplomával ugyan többnyire nem rendelkeztek – mégis vérbeli pedagógusok voltak. A nap folyamán több megszólaló többször is elmondta: én mindent itt (ti. a vasúton) tanultam: emberséget, együttműködést, kreativitást, fegyelmet, segítőkészséget... A sor még folytatható volna. Az ehhez hasonló jelzésekre pedig az iskolarendszerű oktatás elméleti szakembereinek és gyakorlati alakítóinak is minden időben érdemes felfigyelniük.

